

Τι φιθυρίζουν στους διαδρόμους των Βρυξελλών για την Αθήνα...

Κωνσταντίνος Καλλέργης

Δημοσιογράφος

Με την έξοδο της Ελλάδας από τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος έκλεισε νωρίτερα εφέτος μια δύσκολη περίοδος για τη χώρα μας στην Ευρώπη και οι -ανέκαθεν- κάπως ευαίσθητες σχέσεις της Αθήνας με τις Βρυξέλλες ξεπέρασαν ένα σημαντικό σκόπελο. Όχι τον πρώτο και σίγουρα όχι τον τελευταίο, αναμφίβολα όμως τον πιο ορατό των τελευταίων ετών. Σίγουρα μένουν πολλά να γίνουν, αλλά λίγα είναι τόσο σημαντικά όσο η αποκατάσταση της ζημιάς που υπέστη η χώρα, όταν η δημοσιονομική απογραφή του 2004 επιβεβαίωσε όλες τις υποψίες που επί χρόνια είχαν οι κοινοτικοί για την πραγματική εικόνα της ελληνικής οικονομίας και, εν τέλει, την ίδια την αξιοπιστία της Ελλάδας. Η έξοδος από τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος ήλθε να δώσει ένα τέλος στη δοκιμασία αυτή, κέρδος ανυπολόγιστο για την Ελλάδα στο δίπολο Αθηνών-Βρυξελλών. «Βρυξέλλες» εν προκειμένω δεν είναι μόνο η γραφειοκρατία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά το όλο πολύπλοκο σύμπλεγμα που συνθέτει την Ένωση, τα συμβούλια, οι επιτροπές και οι κάθε λογής υπηρεσίες, διαδικασίες και συνήθειες που οικοδομούν, στην καθημερινή πρακτική, την «Ευρώπη».

Μόνο η κατανόηση της λειτουργίας του συστήματος, των ορίων και των ευκαιριών που παρέχει, δίνει λύσεις και δεν τίθεται καν εδώ θέμα πρεστίζ ή «καλής εικόνας» της Ελλάδας στο εξωτερικό. Είναι πρώτα και κύρια πρακτικό θέμα: η δυνατότητα μιας χώρας να αποφεύγει τις κακοτοπιές και να αντλεί τη μέγιστη δυνατή ωφέλεια από τον κοινοτικό μηχανισμό που, όπως κάθε μηχανισμός, έχει τους δικούς του κώδικες, τα δικά του περιθώρια δράσης και τη δική του τυπολατρία. Η μάχη αυτή, γιατί περί μάχης πρόκειται, διεξάγεται σε δύο, ως ένα βαθμό αλληλένδετα, επίπεδα: το πολιτικό και το υπηρεσιακό. Για την Ελλάδα και στα δύο επίπεδα υπήρξαν για πολλά χρόνια πολλά προβλήματα, όμως αν κάτι έχει φανεί εσχάτως είναι ότι, τουλάχιστον στο πρώτο, η κατάσταση βαίνει σαφώς βελτιούμενη. Εκεί όπου ακόμα στις Βρυξέλλες η Ελλάδα αντιμετωπίζεται με δέος, αν όχι απελπισία, είναι το υπηρεσιακό.

Οι κυβερνήσεις, αργά ή γρήγορα, αντιλαμβάνονται τι συμβαίνει, προσαρμόζουν στόχους και επιχειρήματα στο σύστημα και αρχίζουν να αντλούν τα όποια οφέλη μπορούν για τη χώρα. Το γνώρισε αυτό και η παρούσα κυβέρνηση μετά το 2004, περνώντας είναι αλήθεια δύσκολες στιγμές μέχρι τα στελέχη της να διαπιστώσουν τι μπορεί και τι δεν μπορεί να γίνει στην «Ευρώπη».

Έτσι, τα προβλήματα, χωρίς να έχουν ξεπερασθεί ολοκληρωτικά, όσο περνάει ο καιρός μειώνονται, ακριβώς επειδή κυβέρνηση και Βρυξέλλες βρίσκουν σταδιακά την απαραίτητη κοινή γλώσσα, την αναγκαία κατανόηση του τι ακριβώς εννοεί, τι ζητάει και τι μπορεί (ή δεν μπορεί) να δώσει η κάθε μία. Από αυτή την κατανόηση και όχι κάποια απόλυτη ευθυγράμμιση ή «υποταγή» πηγάζει η αξιοπιστία και όλα τα οφέλη που απορρέουν από αυτήν.

Η παγερή κατάπληξη που προκάλεσαν το 2004 τα όσα αποκάλυψε η απογραφή για την πραγματική εικόνα της οικονομίας αποτέλεσε αναμφίβολα ένα ναδίρ για την εικόνα της Ελλάδας στην Ευρώπη, ενώ, αντιστρόφως, τα θερμά λόγια που συνοδεύουν φέτος την έξοδο από τη διαδικασία υπερβάλλοντος ελλείμματος πιστοποιούν ίσως καλύτερα από οτιδήποτε άλλο την έξοδο της χώρας από το ευρωπαϊκό πειθαρχείο.

Εκεί όπου το πρόβλημα παραμένει είναι το υπηρεσιακό επίπεδο. Η περιπέτεια της αναθεώρησης του ΑΕΠ είναι από μια άποψη ενδεικτική. Πέρυσι τέτοια εποχή, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΣΥΕ) έκρινε ότι το ΑΕΠ πρέπει να αναθεωρηθεί κατά 26%, για να έρθει κάποιους μήνες αργότερα η Eurostat, η ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία, και να μειώσει το ποσοστό σε 9,6%, συνοδεύοντας την απόφασή της από την παρατήρηση ότι η μεθοδολογία της ΕΣΥΕ ήταν, απλώς, εσφαλμένη... Όπως και οι δικαστικές περιπέτειες στις οποίες εμπλέκεται κάθε τόσο η Ελλάδα, το επεισόδιο αυτό δείχνει αν μη τι άλλο την επίμονη αδυναμία προσαρμογής, ή όπως την αποκαλούσαμε κάποτε «σύγκλισης», της ελληνικής γραφειοκρατίας με τα όσα αναμένει και απαιτεί η Ένωση.

Πάνε κάποια χρόνια που ένας διπλωμάτης αφηγείτο πώς συνάδελφός του από τα υποψήφια, τότε, κράτη της ανατολικής Ευρώπης αδημονούσε για την προσχώρηση της χώρας του στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκφράζοντας τη βεβαιότητα ότι είναι απόλυτα έτοιμη να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της ένταξης. Ο διπλωμάτης, Έλληνας ήταν, του απάντησε να μη βιάζεται γιατί «εμείς είμαστε 25 χρόνια μέλη κι ακόμα δεν έχουμε βρει άκρη». Πράγματι, δεν έχουμε βρει άκρη, όπως διαπιστώνουν καθ' εκάστη σχεδόν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, οι απλοί υπάλληλοι που χειρίζονται ελληνικό θέμα και, μετά τόσα χρόνια, δεν έχουν πάψει να εκπλήσσονται από τα μυστήρια του ελληνικού δημοσίου. Όμως, δεν υπάρχει πραγματικό μυστήριο σε αυτό: οι νόμοι και οι κανόνες που οικοδομούν την Ευρώπη φτιάχνονται... στην Ευρώπη και η εφαρμογή τους προϋποθέτει το είδος κράτους που έχουν υπόψη οι συντάκτες τους: ένα πραγματικό κράτος, κυριολεκτικά δυτικού τύπου, που στην Ελλάδα δυστυχώς εξακολουθεί να αποτελεί φιλοδοξία, όχι πραγματικότητα.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 17 Νοεμβρίου 2007, σ. 7.